

УДК 347.2/3

С.І. ШИМОН, канд. юрид. наук, доц., Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ВІДЧУЖЕННЯ МАЙНОВОГО ПРАВА ТА КОНЦЕПТ РЕЧОВОГО (РОЗПОРЯДЧОГО) ПРАВочИНУ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ

Ключові слова: майнові права, купівля-продаж майнових прав, речовий договір, розпорядчий правочин

В системі об'єктів цивільних прав вже традиційно окреме місце посідають майнові права, які є оборотоздатними й можуть виступати, поряд з речами, предметом відчуження за договором. Така позиція не заперечувалася вченими попередніх періодів розвитку правової думки, підтримується сучасними правниками [1, с.78–80] й знаходить своє відображення в законі. Наукові та практичні проблеми цивільного обігу майнових прав досліджувалися в працях багатьох вчених-цивілістів: К.Н. Анненкова, Ю.С. Гамбарова, Д.Д. Грімма, А.М. Гуляєва, Є.В. Васьковського, К.Д. Кавеліна, К.П. Побєдоносцева, В.М. Хвостова, М.М. Агаркова, О.А. Красавчикова, В.А. Белова, В.А. Лапача, А.О. Рибалова, Ю.Є. Туктарова, А.В. Коструби, Є.О. Мічуріна, С.В. Нижного, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького, О.С. Швиденка та інших правознавців.

Предметом обговорення в сучасних дослідженнях цієї проблеми, зокрема, є питання про механізм «передання» майнового права від відчужувача до набувача за договором; деякі вчені висловлюють припущення, що відчуження майнового права здійснюється шляхом вчинення розпорядчого правочину; інші заперечують доцільність запровадження такої конструкції в національному праві. Спроба вирішення цієї наукової проблеми є

метою нашої праці.

На думку деяких правників, суб'єктивне цивільне право, предметом надання за яким може виступати річ (наприклад, в договорі купівлі-продажу, оренди) або дії іншої особи (в договорі підряду, надання послуг) *встановлюється* внаслідок здійснення зобов'язального правочину. Правочини, внаслідок вчинення яких цивільне право припиняється в одного суб'єкта і виникає в іншого, є так звані *розпорядчими* правочинами, які є актом розпорядження суб'єктивним правом. Відтак, твердять прихильники такої позиції, майнове право саме по собі, взяте відокремлено від його об'єкта, що існує в іншій системі вимірів, не здатне задовольняти інтерес особи, не може стати об'єктом чужого інтересу і стати предметом діяльності [2, с.70–73]. Отже, вважають вчені, майнове право не виступає самостійним об'єктом цивільних правовідносин, а акт розпорядження ним (розпорядчий правочин) супроводжує акт передання реального майнового блага, якими є речі та дії. Протилежна думка полягає в тому, що об'єктом відчуження взагалі, в усіх випадках виступають виключно права, зокрема й право власності, а не речі, як об'єкти таких прав [3, с.26; 1, с.78–94].

Розпорядчі правочини вже традиційно розглядаються як такі, що призводять до абсолютного-правових наслідків: перенесення чи зміни змісту права власності, права застави тощо. Вони протиставляються зобов'язальним правочинам, які призводять до зобов'язально-правових наслідків – породжують, змінюють чи припиняють зобов'язальне правовідношення [4, с.307–310]. Розпорядчим вважається правочин, що вчиняється в процесі виконання зобов'язання і опосередковує перенесення певного майнового суб'єктивного права (речового, зобов'язального) від однієї особи до іншої; розпорядчий правочин розцінюється як самостійний, безповоротний, абстрактний. Видом розпорядчого вважається «речовий правочин» - поняття, що походить з німецького права, в якому тлумачиться як різновид розпорядчого правочину,

яким переноситься, обтяжується, припиняється речове право [5, с.85]; як волевиявлення, яке безпосередньо спричиняє втрату чи обтяження права або перехід чи обтяження встановленого раніше речового права [6, с.12].

В українській науці цивільного права дослідження теорії розпорядчого правочину є порівняно рідкісним явищем; в російській цивілістиці вона дискутується досить широко й на сьогодні в поглядах на неї сформувався дві головні точки зору, кожна з яких ґрунтується на трактуванні юридичної природи дій з виконання зобов'язання. Перша полягає в тому, що такі дії (наприклад, передання речі) є речовим (розпорядчим) правочином; її притримувалися класики цивілістичної думки (В.М. Хвостов, Ю.С. Гамбаров). Згодом висловлювалися припущення, що такі дії є допоміжним правочином, який вчиняється для реалізації правовідношення, яке існувало між сторонами раніше, наприклад, для виконання зобов'язання; тому передання речі слугує реалізації зобов'язання але не виступає підставою для набуття права власності [7, с.217]. Чимало сучасних вчених, зокрема Д.О. Тузов [8, с.18–21], В.В. Бердніков [9, с.16–22], І.В. Бекленіщева [10, с.9] та ін. розвивають ідею існування зовнішнього (розпорядчого) правочину. Зокрема, стверджується, що такий правочин (виконання зобов'язання) не зумовлює ніяких нових прав і обов'язків сторін; його правовим ефектом є припинення зобов'язання виконанням та одержання права на об'єкт у випадках, коли зобов'язання передбачає передання права чи створення прав [11, с.62–84].

Інші вчені трактують дії по виконанню обов'язку як юридичний вчинок. О.А. Красавчиков зазначав, що виконання боржником свого майнового (а в деяких випадках і немайнового) обов'язку є найважливішим юридичним вчинком [12, с.213]. Т.І. Ілларионова не визнавала подібні дії правочинами, вважаючи, що вони або не наділені регламентуючою силою, або на них поширюється ін-

ший правовий режим [13, с.54]. Аналогічно міркує М.І. Брагінський, пояснюючи на прикладі, що боржник, який перевів банкові суми, рівну одержаному кредиту, не в змозі посилатися на те, що зробив це помилково [14, с.449]. І.А. Полуяхтов намагається поєднати подібну думку з характеристикою розпорядчого правочину і називає дії з виконання зобов'язання розпорядчим вчинком [15, с.7, 16].

Зазначимо, що якщо дії з виконання зобов'язання є правочином, то він має відповідати умовам дійсності. З цим ніяких проблем не виникає, доки ми не звертаємося до умови про спрямованість волі суб'єкта правочину на настання правових наслідків, обумовлених ним. Видається логічним висновок, що різні правочини з участю одних і тих самих суб'єктів щодо одного й того ж об'єкта не можуть призводити до одного й того ж наслідку. Якщо ж трактувати, наприклад, передання речі самостійним правочином, то його правовий наслідок – виникнення права власності – не має співпадати з наслідком головного правочину, на підставі якого здійснюється передання речі. Звідси слід було б вважати, що правочин з купівлі-продажу має на меті виникнення обов'язків з передання речі, але ще не виникнення права власності (що є метою іншого, «паралельного» правочину з передання речі). Це б означало, що договір купівлі-продажу речі укладається заради самого договору, бо з моменту, коли він дійсний, він вже досяг своєї мети, оскільки обов'язок передати річ виник на його підставі. Проте, у такому договорі не було б ніякого ні юридичного, ні соціального сенсу.

Відомо, що правочин укладається з метою встановлення, зміни чи припинення цивільних прав та обов'язків стосовно визначеного об'єкта; здійснення обов'язків, що виникли на підставі правочину, підпорядковане меті самого правочину й не має власної самостійної мети. Як зазначав свого часу Л. Еннекерус, – достатньо волевиявлення сторін щодо безпосередніх наслідків правочину, а всі ін-

ші (непрямі) наслідки спричиняються правопорядком [16, с.110].

Тут принагідно згадаємо визначення договору купівлі-продажу, яке закріплене у ч.1 ст.655 ЦК України: за договором купівлі-продажу одна сторона (продавець) передає або зобов'язується *передати майно (товар) у власність* другій стороні (покупцеві), а покупець приймає або зобов'язується прийняти майно (товар) і сплатити за нього певну грошову суму. Відповідно до цього положення на підставі договору купівлі-продажу виникає обов'язок передати майно, а право власності на нього виникає внаслідок того, що такий вид договору відповідно до закону спричиняє виникнення права власності у набувача.

Розмежування між зобов'язанням купівлі-продажу (права та обов'язки сторін) та речовим його аспектом (перехід права власності), що згодом вилилося в теорію розпорядчого правочину, в принципі з'явилося в римському праві. Відмінність між зобов'язальним та речовим елементом купівлі-продажу вбачають в тому, що зобов'язання виникає при укладенні договору, а право власності пов'язане з іншими діями. Оскільки договір купівлі-продажу виступав як *causa* для *traditionis*, то до складу договору вченими було включено «правочин» про передання права власності; традиція оцінювалася лише в якості фактичної передачі речі. Однак думка, що передання речі виступало дією без самостійного вольового змісту, була поставлена під сумнів з посиланням на існування договору, вчиненого під впливом помилки або уявного договору. Теоретичне рішення запропонував знаний німецький вчений К. Савіньї: за його теорією, сторони не лише досягали згоди щодо зобов'язального договору та здійснювали виконання, вони уклали спеціальну угоду про передання речі. Такий «речовий договір» став третім елементом відносин сторін, поряд із зобов'язальним договором і передачею речі; існуванням саме цього елемента пояснювався перехід права власності. Виявлений ним «речовий договір»

(що співпадав у часі з передачею речі) згаданий автор вважав абстрактним договором, який не залежить від передуючого йому зобов'язального договору [17, с.19–37]. Нині ці тлумачення К. Савіньї піддані критиці й практично відкинуті; вважається, що ніякого речового договору не існувало; в римському праві договір та факт передання речі робили покупця власником без будь-яких додаткових правочинів.

Проте, вчення про абстрактний «речовий договір» було сприйнято Німецьким цивільним уложенням (далі – НЦУ); нині положення цього законодавчого акту передбачають перехід прав на нерухомість, наприклад, на підставі домовленості сторін про передання права власності та державну реєстрацію; угода про перехід права має бути заявлена до реєстраційного органу. Французьке право санкціонує перехід права власності до покупця в момент укладення договору, що нагадує речову купівлю-продаж. Разом з тим, як зазначає В.А. Слищенков, французьке право допускає розділення договірної правочинності та переходу права власності; так, перехід права на нерухомість має значення лише для сторін і стає дійсним для третіх осіб тільки після реєстрації договору. Продавець має змогу, наприклад, шляхом реєстрації передати право власності добросовісному набувачеві за іншим договором купівлі-продажу. Отже перехід права власності на нерухомість в момент укладення договору купівлі-продажу не має абсолютного речово-правового ефекту. В результаті, розвиток інституту купівлі-продажу у Франції та Німеччині призвів до встановлення принципу відокремлення зобов'язання та відчуження речі; в ФЦК закріплено консенсуальну систему переходу права власності, а в НЦУ – відповідні положення втілюють теорію К. Савіньї про речовий договір [18, с.166].

Водночас, в німецькій доктрині поняття «речовий правочин» неодноково, а часом критично, тлумачиться, через що сучасні дослідники ставлять під сумнів самостійність його як акту волевиявлення [19, с.53]. Речо-

вим договором (розпорядчим правочином, який має речово-правові наслідки) в німецькому праві деякі вчені вважають і саму традицію (*traditio*) – фактичне передання речі; пояснюється це тим, що, на відміну від договору купівлі-продажу, традиція безпосередньо встановлює речове право особи [18, с.166]. Таке твердження оспорується в літературі, як таке, що не відповідає дійсному речово-правовому регулюванню, встановленому НЦУ [20, с.95]. В основу суджень про речовий договір (розпорядчий правочин) науковці покладають положення § 929 НЦУ: для передання права власності на рухому річ необхідно, щоб власник передав річ набувачеві й вони обидва були згодні, що право має перейти; якщо набувач вже володіє річчю, то достатньо домовленості про перехід права власності [21, с.264]. На думку російських вчених, речовий договір характеризується розривом у часі між моментом укладення договору та виникненням речового прав, яке ним зумовлюється; відповідно дії з передання речі є актом, з яким пов'язане саме виникнення зобов'язання, а не його виконання [14, с.278–280]

Втім, як зазначає znana дослідниця таких правочинів Л.Ю.Василевська, речовий договір не є реальним договором і не є правовідношенням. [20, С.92–93] Вона пояснює, що за німецьким правом дії з фактичного передання майна трактуються як юридичні вчинки, які зумовлюють речово-правовий результат виключно на відповідній правовій підставі – речовому договорі. За її висновками, такий договір є домовленістю двох чи кількох суб'єктів цивільного права про відчуження чи обтяження (речового) права; він є дво- чи багатостороннім правочином, за допомогою якого речове право переноситься, обтяжується, змінюється чи припиняється. Водночас, підкреслює авторка, речовий договір є абстрактним, не породжує зобов'язання і не є формою його існування. Але оскільки з ним пов'язують динаміку речових правовідносин, помилковим будло б кваліфікувати його як квазідоговір чи юридичну фікцію

[20, с.100–101].

Така позиція, на нашу думку, потребує певних уточнень. Так, якщо речовий договір є правочином, який безпосередньо переносить речове право, але при цьому не зумовлює самостійного зобов'язання, не є реальним, то слід вважати, що його єдина мета «перенести» право на набувача. Зобов'язання він не зумовлює, інакше у випадку, якщо право не передане, а річ знаходиться у володінні набувача, останній мав би можливість пред'явити позов про передання права, що уявляється позбавленим сенсу. Якщо відчужується право, а воно є явищем абстрактним, виключно юридичним, то і сам договір є абстрактним, а отже в реальності не здійснюваним. Але його наявність визнається правопорядком, закон припускає його існування для вирішення проблеми передання права. Це наводить на думку, всупереч позиції Л.Ю.Василевської, що речовий договір є юридичною фікцією. Власне, неточність позиції авторки виявляється в її поглядах на предмет речового договору. Так, з одного боку, вона вказує, що предметом речового договору є «(речове) право (на об'єкт)», а предметом «зобов'язального договору (про передачу майна у власність)» вважає «об'єкт (речового права), тобто майно». З іншого боку, – тут же уточнює, що предмет речового договору має розглядатися аналогічно до запропонованої О.С. Йоффе теорії юридичного та матеріального (а також ідеологічного) об'єкта, або теорії дворівневого об'єкта, де об'єкт першого роду – це дії зобов'язаної особи, а об'єкт другого роду – річ, щодо якої такі дії вчиняються. З цього слідував би висновок, що речовий договір породжує зобов'язальні правовідносини, що категорично заперечується авторкою.

Поняття речового договору різноманітними способами пристосовується деякими науковцями до ситуації виникнення права власності у набувача до або після моменту передання речі; в останньому випадку використовується теорія речового договору під відкладальною умовою. В той же час, інші

науковці ставлять під сумнів доцільність використання розробленого німецькою доктриною речового договору в національній цивілістиці, з чим слід погодитися.

Примітно, що на перший погляд конструкція речового договору цілком вирішує проблему відчуження майнових прав, адже передбачає презумпцію правочину, яким право передається від однієї особи до іншої. Проте, слід мати на увазі, що майнові права наведені у ст.190 ЦК України як рівноцінні й самостійні посеред інших об'єктів цивільних прав. А тому якщо припускати, що при відчуженні речі існує договір, який зумовлює зобов'язання, а також розпорядчий (речовий) правочин, то у разі відчуження майнового права також повинні існувати два правочини – зобов'язальний і розпорядчий. Але, якщо в першому випадку об'єктами цих правочинів є річ і право власності відповідно, то в другому – об'єктом кожного з правочинів слід вважати майнове право; або ж об'єктом зобов'язального правочину – майнове право, а об'єктом розпорядчого – «право на майнове право». Однак, останнє не може виступати об'єктом цивільних прав.

Зазначимо, що в німецькому праві речовий договір передбачений законом і є важливою частиною його системи; російське та українське право вказівки на такий вид правочинів не містять. Тому (у прихильників речового договору) виникла ідея присвоїти функцію акта про передачу права – традиції, тобто тому акту, який за змістом є іншою дією. Важливо, що німецькі юристи, як підкреслює російський вчений К.І. Скловський, придумавши концепт речового договору, передбачливо упередили проблему подвоєння волі, позбавивши дію з передання речі власності юридичного акту, залишивши за нею статус вчинку (реального акту) [22, с.138].

Спроби ж наших правників втиснути концепт речового договору в конструкцію купівлі-продажу призводять до помноження волі учасників правочину. Проблема в тому, що первісно виражену в правочині (договорі купівлі-продажу) волю змінити в односторон-

ньому порядку неможливо; тому неприпустимо й помилково вимагати підтвердження цієї волі в кожній дії по реалізації договору; адже це неминуче призведе до неприйнятно-го припущення, що договір вже після його укладення може бути довільно переглянутий стороною. Тоді як цілком достатньо того, що здійснюється зобов'язання, яке виникло на підставі дійсного волевиявлення; всі наслідки цього заздалегідь передбачені й ніякого додаткового виявлення волі на ці наслідки вимагати неприпустимо. Передача ж права (власності) відбувається автоматично, без будь-якої додаткової дії. Як зазначає згаданий вчений «спір з прихильниками матеріального акта передання права вичерпується пропозицією показати такий акт наяву, що поки що не було продемонстровано за умови найвищих пластичних здібностей віруючого в існування обов'язку передати право» [22, с.144–142]. Якщо мати на увазі, що правочин – завжди є дією, а дії з передачі права не існує в реальності, то доводиться визнати, що розпорядчий правочин (зокрема й речовий договір) є явищем умовним.

У підсумку варто зазначити, що речовий договір слід вважати радше правовою фікцією, тобто певним юридичним засобом, який полягає у припущенні наявності такого факту, якого в дійсності не відбувається. Неіснуючий факт (наприклад, правочин про розпорядження правом власності) визнається таким, що фактично наявний. Цього вимагає суспільна практика у тих ситуаціях, коли існує потреба врегулювання відносин за певними правилами, однак такі правила законом не встановлено; тоді певний фактичний склад із посиланням на певне юридичне припущення (фікцію) підводиться під певну діючу правову норму.

Розпорядчий правочин як загальна конструкція може бути виправданий зручністю, але як будь-яка правова фікція він має вводитися законом, інакше не може існувати. В цивільному законодавстві України речовий договір не передбачено, тому допускати його наявність в структурі правовідносин з відчу-

ження речі чи майнового права неправильно. При цьому слід мати на увазі, що юридична фікція не є єдиним засобом вирішення практичних проблем. Розвиток правової системи створює відповідні можливості для практики внаслідок застосування більш абстрактних за змістом правових норм, шляхом більш вільного тлумачення їх змісту і врешті можливістю застосування аналогії. Потреби в запровадженні такої фікції у вітчизняному праві не існує, оскільки у разі здійснення зобов'язання з купівлі продажу право власності на річ виникає у набувача відповідно до закону. Концепт речового договору не придатний до врегулювання відносин з купівлі-продажу майнового права; до таких відносин застосовуються норми закону, які регулюють відносини з купівлі-продажу речі.

Дослідження проблеми відчуження майнових прав не вичерпується аналізом механізму купівлі-продажу, воно включає комплекс питань, що пов'язані з особливістю майнових прав як самостійних об'єктів цивільного обороту, класифікації та характеристики видів майнових прав, які є об'єктами цивільних правовідносин, передання майнових прав під заставу та в оренду та інші теоретичні та практичні проблеми цивільно-правового обігу майнових прав.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рыбалов А. О. Экономические блага и гражданский оборот / Рыбалов А. О. // Объекты гражданского оборота : сборник статей / отв. ред.: Рожкова М. А. – М. : Статут, 2007. – С. 78–94.
2. Чеговадзе Л. А. К вопросу о механизме перехода права (требования) / Чеговадзе Л. А. // Хозяйство и право. – 2002. – № 6. – С. 70–73.
3. Красавчиков О. А. Советский гражданский оборот / Красавчиков О. А. // Вопросы гражданского, трудового права и гражданского процесса : Ученые записки Свердловск. юрид. ин-та. – 1957. – Т. 5. – С. 3–27.
4. Черепяхин Б. Б. Труды по гражданскому праву / Черепяхин Б. Б. ; науч. ред.: Алексеев С. С. – М. : Статут, 2001. – 479 с.
5. Below K.-H. Bürgerliches Recht. Allgemeiner Teil. – Berlin, 1960.
6. Capelle K.-H. Bürgerliches Recht. Sachenrecht. – Wiesbaden, 1963.
7. Флейшиц Е. А. Обязательства из причинения вреда и из неосновательного обогащения / Флейшиц Е.А. – М. : Госюриздат, 1951. – 239 с.
8. Тузов Д. О. Отчуждение имущества неуправомоченным лицом: вопросы юридической квалификации договора / Тузов Д. О. // Законодательство. – 2003. – № 6. – С. 15–21.
9. Бердников В. В. Распорядительная сделка как способ изменения имущественно-правового положения лица / Бердников В. В. // Законодательство. – 2002. – № 2. – С. 16–22 (Окончание: № 3. – С. 30–39).
10. Бекленищева, И. В. Понятие гражданско-правового договора (сравнительно-правовое исследование) : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 / И. В. Бекленищева. – Екатеринбург, 2004. – 29 с.
11. Сарбаш С. В. Исполнение договорного обязательства / Сарбаш С. В. – М. : Статут, 2005. – 636 с.
12. Красавчиков О. А. Категории науки гражданского права. Избранные труды : в 2-х т. Т. 2 / Красавчиков О. А. ; науч. ред.: Ем В. С. – М. : Статут, 2005. – 494 с.
13. Илларионова Т. И. Сделки в механизме гражданско-правового регулирования общественных отношений / Илларионова Т. И. // XXVII съезд КПСС и механизм гражданско-правового регулирования общественных отношений. – Свердловск, 1988. – С. 47–56.
14. Брагинский М. И. Договорное право: Общие положения. Кн. 1 / Брагинский М. И., Витрянский В. В. – 2-е изд., испр. – М. : Статут, 1999. – 848 с.
15. Полуяхтов И. А. Гражданский оборот имущественных прав : автореф. дис. на соискание уч. степени канд. юрид. наук /

И. А. Полуяхтов. – Екатеринбург, 2002. – 21 с.

16. Курс германского гражданского права: Введение и общая часть. Перевод с немецкого. Т. 1: Полут. 2 / Эннекцерус Л.; под ред., с предисл.: Генкин Д. М., Новицкий И. Б. (Пер.). – М.: Иностран. лит., 1950. – 483 с.

17. Туктаров Ю. Е. Абстрактная модель передачи права собственности на движимые вещи / Туктаров Ю. Е. // Вестник Высшего Арбитражного Суда Российской Федерации. – 2006. – № 8. – С. 19–37.

18. Слыщенко В. А. Передача (traditio) как способ приобретения права собственности / Слыщенко В. А. // Ежегод. сравнит. правоведения – 2001. – М.: Норма, 2002. – С. 159–174.

19. Останина Е. А. О правовой природе

исполнения обязательства / Останина Е. А. // Вестник Челябинск. гос. ун-та. – 2009. – № 21 (159). – Право. Вып. 20. – С. 53–58.

20. Василевская Л. Ю. Учение о вещных сделках по германскому праву: монография / Василевская Л. Ю. – М.: Статут, 2004. – 538 с.

21. Гражданское уложение Германии = Deutschen Burgerliches Gezezbuch mit Einfurungsgezetz: введ. закон к Гражданскому уложению; пер. нем. / [В. Бергман, введ. сост]; науч. ред. А. Л. Маковский и др. – 2-е изд., доп. – М.: Волтерс Клувер, 2006. – 816 с.

22. Скловский К. И. О природе сделки и передаче права / Скловский К. И. // Закон. – 2010. – № 6. – С. 129–146.

Шимон С. І. Відчуження майнового права та концепт речового (розпорядчого) правочину в цивільному праві / С. І. Шимон // Форум права. – 2011. – № 2. – С. 1048–1054 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-2/11scivcp.pdf>

Аналізується сутність розпорядчого правочину, речового договору, його значення для відносин купівлі-продажу майнових прав, механізм «передання» майнових прав за таким договором; авторка обґрунтовує думку про непридатність концепту речового договору для вітчизняної конструкції купівлі-продажу майнових прав.

Шимон С.И. Отчуждение имущественного права и концепт вещной (распорядительной) сделки в гражданском праве

Анализируется сущность распорядительной сделки, вещного договора, его значение для отношений купли-продажи имущественных прав, механизм «передачи» имущественных прав по такому договору; автор обосновывает мысль о неприемлемости концепта вещного договора для отечественной конструкции купли-продажи имущественных прав.

Shymon S.I. Alienation of Property Right and the Concept of Material (Regulatory) Legal Relationship in the Civil Law

Work covers analysis of issues on gist of regulatory legal relationship, of material contract, its meaning for relationships of purchase and sale of property rights, the mechanism of «transfer» of property right according to such contract; author grounds opinion of insufficiency of the concept of material contract for national structure of purchase and sale of property rights.